

Sygn. akt I Ca 57/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Aleksandra Ratkowska

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2015r. w Elblągu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko J. B. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 8 grudnia 2014 r., sygn. akt IX C 2041/14 upr.

1. zmienia zaskarżony wyrok i oddala powództwo;
2. zasądza od powoda K. S. na rzecz pozwanej J. B. (1) kwotę 165 (sto sześćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Sygn.akt I Ca 57/15

UZASADNIENIE

Powód K. S. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanej J. B. (1) kwoty 1.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2011r. do dnia zapłaty i kosztami procesu na podstawie weksla własnego wystawionego przez pozwaną.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując na brak podstaw do zapłaty przez nią żądanej kwoty, która została ujęta w weksle jako kaucja przy wynajęciu mieszkania od powoda, a stosunek najmu ustał i strony rozliczyły się.

Sąd Rejonowy w Iławie wyrokiem z dnia 24 listopada 2014r. uwzględnił powództwo i zasądził od pozwanej J. B. (1) na rzecz powoda K. S. kwotę 1.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2011r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok zapadł na podstawie następujących ustaleń, wniosków i przepisów prawa:

W dniu 1 sierpnia 2011r. K. S. zawarł z J. B. (2) umowę pożyczki kwoty 1.000 zł , która miała zostać zwrócona do dnia 30 sierpnia 2011r. W okresie od 1 sierpnia 2011r. do 30 czerwca 2012r. pozwana wynajmowała od powoda mieszkanie, co potwierdził świadek K. B.. Na potwierdzenie zaciągnięcia pożyczki pozwana wystawiła weksel na kwotę 1.000 zł osobiście go podpisując. Sąd Rejonowy stwierdził, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, co oznacza, że obowiązek zapłaty określonej sumy pieniężnej wynikającej z weksla jest niezależny od istnienia i

ważności tzw. stosunku podstawowego, czyli umowy, jednostronnej czynności prawnej, innego stosunku prawnego leżącego u podstaw zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Dłużnik wekslowy nie może podnosić zarzutów a tytułu takich stosunków, gdyż nawet nieważność takiego zobowiązania, czy też jego wady nie mają wpływu na kwestię dochodzenia roszczeń z weksla. Prawidłowo wypełniony weksel może zatem stanowić wystarczającą podstawę sądowego dochodzenia zapłaty kwoty, na którą został wypełniony.

Jednocześnie Sąd Rejonowy przywołał na uzasadnienie orzeczenia przepis art.

720 §1 kc stanowiący, iż przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Reasumując Sąd Rejonowy wskazał, iż powództwo w całości zasługuje na uwzględnienie, przy czym odnośnie zasądzenia odsetek przywołano przepis art.481§1 kc , a w zakresie orzeczenia o kosztach procesu przepisy art.98§1 i 3 kpc.

Pozwana wniosła apelację od tego wyroku zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przez Sąd przepisów postępowania poprzez naruszenie art.233 kpc poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego i nierozpoznanie istoty sprawy poprzez nierozważenie stosunków zobowiązaniowych, jakie istniały pomiędzy stronami. Skarżąca podniosła, iż kwota wskazana w wekslu stanowiła zabezpieczenie kaucji w związku z zawarciem umowy najmu lokalu, która to umowa wygasła i została rozliczona; zaprzeczyła, ażeby kwota ta była przedmiotem pożyczki.

Pozwana domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od powoda kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację pozwanej należało uznać za uzasadnioną z uwagi na trafność jej podstawowych zarzutów, a nadto z uwagi na naruszenie przez Sąd Rejonowy prawa materialnego.

Wskazać należy na wstępie, iż stosownie do obowiązującego w postępowaniu uproszczonym przepisu art.505¹³§ 2 k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Przypomnieć również należy, iż zgodnie z art. 505¹¹§ 1 k.p.c. sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego z wyjątkiem dowodu z dokumentu.

Należało podzielić zarzut apelacji co do błędnego stanowiska Sądu Rejonowego wskazującego na brak podstaw do oceny łączącego strony stosunku prawnego leżącego u podstaw wystawienia weksla przez pozwaną. Abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego i wynikające z tej zasady unormowanie przewidziane w art.17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. (Dz.U. Nr 37 , poz.282 ze zm.) prawa wekslowego mają zastosowanie tylko wtedy, gdy zapłaty od dłużnika wekslowego domaga się osoba trzecia, która nabyła weksel na podstawie czynności przewidzianej cyt.ustawą. Zasada ta doznaje wyłomu w sytuacji, gdy mamy do czynienia ze stosunkami bezpośrednio łączącymi strony czynności wekslowej, gdyż w takiej sytuacji wystawca weksla własnego pozwany przez remitenta może w postępowaniu wywołanym zarzutami od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla bronić się wszelkimi zarzutami , tak obiektywnymi jak i osobistymi (por. m.in. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1963r. III CO 56/63, OSN 1966/2/12, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1998r. II CKN 10/98, OSNC 1999/5/93, z dnia 18 listopada 1999r. I CKN 251/98, OSNC 2000/7-8/128 oraz z dnia 26 stycznia 2001r. II CKN 25/00 OSNC 2001/7-8/1170). Przypomnieć też należy, iż weksle gwarancyjne i kaucyjne mogą być wypełnione i pущzone w obieg dopiero wówczas, gdy wystawca nie wywiąże się w terminie z całości lub z części zobowiązania na zabezpieczenie którego wystawił weksel; weksel nie może być uzupełniony, gdy nie zajdą określone w deklaracji

okoliczności uzasadniające uzupełnienie weksla (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2002r., V CKN 643/00, Lex nr 53146).

W ramach tzw. zarzutów subiektywnych przeciwko stronie stosunku będącego przyczyną wystawienia weksla zawsze można podnieść zarzuty związane z czynnością prawną będącą przyczyną wręczenia weksla, tzw. stosunkiem podstawowym, a sąd rozpatruje wówczas, czy i w jakim zakresie podniesione przez dłużnika zarzuty oparte na stosunku podstawowym czynią roszczenie wekslowe powoda bezzasadnym.

Badanie tego pierwotnego stosunku i wynikającego z niego zobowiązania powoda było w związku z przytaczanymi przez pozwaną – a nie zaprzeczonymi przez powoda - faktami nie tylko dopuszczalne, ale wprost niezbędne, gdyż przeniesienie sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku podstawowego powoduje konieczność badania stosunku podstawowego związanego z wystawieniem weksla. Już w uzasadnieniu przywołanej wcześniej uchwały 7 sędziów z 7 stycznia 1967r. III CZP 19/66 Sąd Najwyższy stwierdził, że gdy wystawienie weksla ma na celu zabezpieczenie wiarygodności, przedmiot roszczenia wynikającego ze stosunku cywilnoprawnego i roszczenia opartego na wekslu jest ten sam, a dłużnik może przeciwko posiadaczowi weksla podnosić zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, zaś w odniesieniu do weksla in blanco także zarzuty wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem. Podniesienie zarzutów wynikających z łączącego strony stosunku cywilnego zmusza wierzyciela – w celu ich zwalczenia – do powoływania się na okoliczności faktyczne dotyczące tego stosunku oraz na przepisy prawa ten stosunek normujące, co właśnie oznacza przeniesienie sporu na płaszczyznę stosunku podstawowego.

Z przedstawionych względów w sprawie nie można było poprzestać na stwierdzeniu, iż pozwana jest zobowiązana do zapłaty kwoty wekslowej, lecz wyjaśnić i ustalić jaki stosunek cywilnoprawny był podstawą wystawienia weksla.

Sąd Rejonowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku błędnie skonstatował, iż strony zawarły umowę pożyczki przewidzianą w art.720 §1kc. Zauważyć należało, iż materiał dowodowy nie dał podstaw do dokonania takiego ustalenia. Uzasadniając żądanie pozwu powód nie wskazywał na zawarcie umowy pożyczki, natomiast w toku procesu taką tezę przedstawił, jednakże pozwana zaprzeczyła, ażeby miało miejsce zawarcie umowy pożyczki, a powód nie wykazał inicjatywy dowodowej i nie udowodnił tego faktu wbrew obowiązki wynikającemu z przepisu art.6 kc („Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne”). Z kolei zeznania zawnioskowanego przez pozwaną świadka K. B. potwierdziły, iż weksel został wystawiony w celu zabezpieczenia właściwego wykonania przez pozwaną umowy najmu, stanowiąc swoistego rodzaju kaucję. Powód dowodów na spełnienie przesłanek do zapłaty kaucji nie przedstawił, wobec czego nie mógł uzyskać uwzględnienia powództwa.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art.385 kpc, rozstrzygając o kosztach procesu na podstawie art.98§1 kpc w zw. z art.108§1 kpc w zw. z art.391§1 kpc.